

Överklagande till Miljödomstolen

Klagande:

Bertil Leonardsson

Oderup 9274

242 97 HÖRBY

Tel: 0415-400 49

Ägare till fastigheterna Oderup 7:9, Oderup 7:8, Oderup 9:16

Överklagat beslut:

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2011-04-18 dnr. 505-12903-10 avseende avvisande av överklagande om uppföljande provtagning av grundvatten efter djupborrning.

YRKANDEN

Klaganden yrkar

- att Miljödomstolen fastställer klagande som sakägare, och återförvisar ärendet till Länsstyrelsen för handläggning av själva överklagandet och fastställande av kontrollprogrammet enligt efterföljande yrkande. Alternativt att Miljödomstolen fastställer kontrollprogrammet enligt efterföljande yrkande.
- att Länsstyrelsens beslut 2011-04-18, dnr. 505-11959-10, ändras så att uppföljande provtagning av vatten ska ske efter tre år, till att uppföljande prov ska tas efter 1, 3, 10 och 20 år efter borrningen.

LAGRUM

Försiktighetsmått för Shell Exploration and Production AB att bedriva verksamheten utfärdas enligt 27§ Förordningen om Miljöfarlig Verksamhet och Hälsoskydd (1998:899). I sakägarfrågan gäller 12§ 16 kap. Miljöbalken (1998:808), och även Århuskonventionen Artikel 3, p. 9, Artikel 9, p. 2a och 2b. Vad gäller verksamhetsutövarens egenkontroll gäller Förordning (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll. I övrigt erinras om försiktighetsprincipen enligt 3§ 2 kap. Miljöbalken (1998:808) och vikten av att rättstillämpningen ligger i linje med de nationella miljömålen, där grundvatten av god kvalitet ingår som ett av de av Riksdagen prioriterade nationella miljömålen.

RÄTTENS HANDLÄGGNING

Jag hemställer om skyndsamt handläggning då jag bland annat yrkat provtagning 1 år efter avslutad borrning, vilket är ungefär den tid som redan har förflutit sedan borrningen avslutades.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Miljönämnden i Hörby kommun har den 24:e september 2009 förbjudit Shell Exploration and Production AB (nedan kallad enbart "Shell") att bedriva miljöfarlig verksamhet i form att provborra och uppta en kontinuerlig borrhärla ur alunskiffern med avseende att undersöka förekomsten av naturgas på fastigheten Oderup 25:4. Ärendet har överklagats och Miljööverdomstolen i Växjö har fastställt att verksamheten är anmälningspliktig, men domen är överklagad till Miljööverdomstolen som ännu inte har beslutat om prövningstillstånd ska beviljas. Borrningen har genomförts under våren 2010.

Den aktuella provborrningen är en del av ett större undersökningsprojekt som omfattar provborrningar i Hedeberga (Tomelilla kommun) och i Ry (Sjöbo kommun), plus seismiska undersökningar längs det allmänna vägnätet under en tid av tre år (tillståndstiden för prospekteringstillståndet enligt minerallagen). Prospekteringstillståndet är för 255 973 hektar och utgör drygt 23% av Skånes yta.

Det nu aktuella överklagandet gäller fastställande av kontrollprogram för uppföljande provtagning av grundvattnet i omgivande brunnar för att säkerställa att inga utsläpp från borrhärlor förekommit eller att hälsofarliga ämnen från alunskiffern såsom uran, radon och tungmetaller har frigjorts.

SKÄLEN FÖR UNDERTECKNADS ÖVERKLAGAN

Sakägarfrågan

Lagstiftningens intentioner är att skydda miljön och tredje man (i det här fallet jag som klagande), och för att säkerställa detta så har tillsynsmyndigheten ställt upp ett kontrollprogram som Shell ålagts att utföra. Generellt i Miljöbalken gäller att den som är berörd har klagorätt.

- Miljööverdomstolen har i en dom efter ett tidigare överklagande redan fastställt att jag är sakägare i målet om anmälningsärendet om djupborrningen, och som kontrollprogrammet har behandlats som en del av. Miljööverdomstolen har inte beslutat om att min klagorätt skulle vara begränsad till enbart vissa delar av anmälningsärendet. Således kan Länsstyrelsen som underinstans till Miljööverdomstolen inte upphäva min klagorätt.
- Länsstyrelsen skriver i sitt beslut att en förutsättning för klagorätt är att det inte rör en teoretisk risk, men samma dag har Länsstyrelsen i beslut i samma ärende, men med Shell som klagande, fastställt att Shell ska ta prover efter 3 år då "Alunskiffer innehåller höga halter arsenik, kadmium, koppar, molybden, nickel, uran, vanadin, zink samt sulfider. Läckage från alunskiffer till grundvatten kan därför få konsekvenser för miljö och hälsa" (beslut 2011-04-18, dnr. 505-11959-10). Således har Länsstyrelsen gjort bedömningen att ett läckage från alunskiffern till grundvattnet, är en risk som inte enbart är en teoretisk risk utan en påtaglig risk. Då ett läckage från alunskiffern till grundvattnet som försörjer mitt hushåll och mitt jordbruk med vatten

påtagligt riskerar att ge konsekvenser för både min hälsa och mina möjligheter att bedriva jordbruk är jag i högsta grad berörd.

- Då Shell saknar rådighet över min brunn/mitt tappställe som miljönämnden pekat ut i kontrollprogrammet och som Shell behöver åtkomst till för att fullgöra sitt åtagande i kontrollprogrammet kräver det att jag ger Shell tillträde till brunn/tappställe, vilket gör mig berörd.

Frågan om uppföljande vattenprover

Då det råder stor osäkerhet kring hur snabbt eventuella föroreningar sprider sig med grundvattnet i berggrunden är den beslutade tiden om ett uppföljande vattenprov efter 3 år mer att betrakta som en kompromiss, än en strikt saklig bedömning av det faktiska behovet. Det är uppenbart att osäkerheten om hur snabbt föroreningar sprider sig är stor, varför försiktighetsprincipen bör tillämpas för att minimera riskerna. Då spannet kan skilja sig mellan 10 och 100 meter per år, enligt miljönämndens utredning, och de berörda brunnarna ligger inom 200 till 700 meter från borrplatsen så kommer ett prov taget efter 3 år inte att kunna visa något resultat då vattnet i sämsta (matematiska) fall inte hunnit röra sig mer än ett 30-tal meter från borrplatsen.

Således krävs provtagning efter längre tid för att försäkra sig om att grundvattnet inte påverkats. Därför yrkas att prover tas efter 1 år, 3 år (30-300 meters transportsträcka), 10 år (100-1000 meters transportsträcka) och efter 20 år (200-2000 meters transportsträcka). På så sätt säkerställs att åtminstone vattnet i den närmaste brunnen på 200 meters avstånd analyseras så att det går att avgöra ifall det har förekommit någon påverkan på vattnet från borrvätskor eller från hälsofarliga ämnen som frigjorts från alunskiffern.

Då kringboende har sin vattenförsörjning från egna brunnar och att en kommunal vattentäkt finns ca 700 m från borrplatsen är det mycket angeläget att vattenkvaliteten är säkrad.

Så som anförts i kompletteringen till överklagandet till Länsstyrelsen innebär vare sig stålrören (foderrören) eller cementeringen i och kring dem något pålitligt skydd mot påverkan på grundvattnet då rören förts ner först efter det att borren gått ner genom grundvattennivån. Förutom detta så utsätts dessutom cementeringen både för åldring, mekanisk påverkan i form av sättningar i marken och av grundvattnets påverkan. Vad gäller mekanisk påverkan så är det värt att ha i åminnelse att Skåne drabbades av ett jordskalv i december 2008 med magnituden 4,3 på Richterskalan och ett skalv i april 2009 med magnituden 2,8 på Richterskalan. En sökning på Seismiska nätet SNSN¹ vid Uppsala universitet ger vid handen att det under treårsperioden maj 2008 till maj 2011 har inträffat 10 jordskalv i Skåne. Ett nytt skalv i regionen skulle sannolikt orsaka sprickbildning i både stålrör och cementering, och därmed även öppna upp för nya vägar för grundvattenrörelser och diffusion av de tidigare nämnda hälsovådliga ämnena från alunskiffern. Det bör också understrykas att Sveriges Geologiska Undersökningar (SGU)

¹ Hemsida: <http://www.snsn.se/>

uppges i sina råd för brunnborrning att det pågår arbete för att ersätta foderrör av stål med andra material på grund av att stålrören är korrosionsbenägna, dvs. de rostar (*Att borra brunn för energi och vatten – en vägledning*, även kallad *Normbrunn-07*, s. 17. Utgiven av SGU 2008).

Verksamhetsutövaren har förutom det ålagda kontrollprogrammet krav på sig att bedriva ett systematiskt miljöskyddsarbete enligt Förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll, och generellt så ligger bevisbördan på verksamhetsutövaren att visa att verksamheten inte ger upphov till miljöskador. Således finns det ingen motsättning i att Shell åläggs att utföra ett fastställt kontrollprogram och att Shell av lagen är bunden till att utföra systematiska egenkontroller.

Ett noggrant kontrollprogram är skäligt att begära då omfattningen av detta kontrollprogram ska jämföras med hela undersökningsprojektets omfattning. Shells undersökningsprojekt har omfattat 23% av Skånes yta och har enligt uppgifter i media kostat 190 miljoner kr, vilket gör att kostnaden för uppföljande provtagningar får anses vara bagatellartad i sammanhanget. Syftet med undersökningsarbetet har varit att finna naturgas för utvinning och tidshorisonten har Shell uppgett som att en eventuell utvinning skulle kunna påbörjas kring år 2020 för att efter det pågå i ett tiotal år, dvs. fram till ca år 2030. Med hänsyn till ovanstående är både kostnad och tidsrymd rimliga för ett utökat kontrollprogram enligt mina yrkanden. Shell har förvisso under gångna våren meddelat att projektet avbrutits, men tidsrymden för kontrollprogrammet bör ställas i relation till den planerade längden för projektet som var aktuell när borrningen inleddes.

I övrigt hänvisas till vad som tidigare inkommit i ärendet.

Oderup 6:e maj 2011

Bertil Leonardsson